

br.	Originalni tekst iz Nacrta Analize	Komentar Crnogorskog Telekoma	Odgovor Agencije
1.	<p>Na osnovu navedenog EKIP je utvrdio da veleprodajnom tržištu trunk segmenata iznajmljenih linija pripadaju javno ponuđene elektronske komunikacionih usluga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - trunk segmenti iznajmljenih linija bez obzira na kapacitet, pri čemu se terminalne tačke nalaze na teritoriji različitih opština ili teritoriji različitih država, - Ethernet linije bez obzira na kapacitet, pri čemu se terminalne tačke nalaze na teritoriji različitih opština ili teritoriji različitih država. 	<p>Definicija tržišta je kontradiktorna sa zaključcima donesenim prethodno u dokumentu.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) U 2.4.3 je zaključeno da nacionalne i međunarodne iznajmljene linije ne pripadaju istom tržištu 2) Međunarodne iznajmljene linije se u smislu ovog dokumenta ne mogu smatrati niti djelovima iznajmljenih linija, jer obzirom na definiciju iz 2.5.1 drugi kraj linije mora biti na strani alternativnog operatora što ovdje nije slučaj <p>Dodatno,</p> <p>Definicija iznajmljenog voda kaže:</p> <p>„Iznajmljena linija označava pružanje usluge prenosnog kapaciteta između dvije terminalne tačke mreže...“</p> <p>„Terminalni dio iznajmljene linije povezuje lokaciju operatora (ili njegove opreme) sa lokacijom krajnjeg korisnika. Trunk segment je kapacitet u prenosnom sistemu jezgra mreže (Core Network)</p>	<p>Agencija ne prihvata prijedlog Crnogorskog Telekoma za izmjenom definicije trunk sementa iznajmljenih linija na veleprodajnom nivou. Naime, i pored toga što je Crnogorski Telekom u svom komentaru ispravno naveo neke definicije koje se odnose na iznajmljene linije, njihovim pogrešnim tumačenjem je došao do pogrešnih zaključaka. S tim u vezi, Agencija smatra neophodnim da istakne sljedeće:</p> <p>-Agencija smatra da, na osnovu navedene definicije trunk sementa iznajmljenih linija na veleprodajnom nivou (u tački 2.6), kao i na osnovu definicije relevantnog tržišta u geografskoj dimenziji (tačka 2.7), u opseg ovog tržišta treba uključiti i trunk segmente iznajmljenih linija čije se terminalne tačke nalaze u na teritoriji različitih država. Ova činjenica, naravno, ne obavezuje operatora da ponudi uslugu (iznajmljene linije) van opsega geografske dimenzije relevantnog tržišta, tj. van granica Crne Gore, kako Crnogorski Telekom navodi u svom komentaru. Pored toga, Agencija se ne slaže sa tumačenjem koje je CT dao u primjeru navedenom u ovom komentaru. Naime, u skladu sa</p>

		<p>operatora. “</p> <p>Zaključak o geografskoj dimenziji tržišta je:</p> <p>„relevantno tržište u geografskoj dimenziji čini cijela teritorija Crne Gore“.</p> <p>Na osnovu ova dva zaključka Agencije, kao i na osnovu šematskog prikaza datog na str.10, nemoguće je uvrstiti vodove sa terminalnim tačkama na teritoriji različitih država u ovo tržište.</p> <p>Naime, ako bi to bio slučaj (posmatrano prema navedenom šematskom prikazu i prema datim definicijama koje su u skladu sa ZEK-om) terminalni segment voda bi bio dio voda od posljednjeg čvorišta prenosne mreže u Crnoj Gori (npr. TKC Pljevlja) do krajnje tačke voda u bilo kojoj zemlji (npr. Švedskoj)!?</p> <p>Jasno je da navedeni dio voda nema ni tehničke ni bilo koje druge karakteristike terminalnog segmenta iznajmljenog voda. Trunk segment voda se završava u posljednjem čvorištu prenosne mreže u Crnoj</p>	<p>definicijom terminalnog segmenta iznajmljenih linija, proizilazi da dio iznajmljene linije koji ide van teritorije jedne opštine predstavlja trunk segment iznajmljene linije. U skladu sa tim, iznajmljena linija koja ide van granica Crne Gore, svakako izazi van granica opštine, pa samim tim sadrži i trunk segment na teritoriji Crne Gore. Lokacija terminalne tačke ovakve iznajmljene linije, kao i tehnologija povezivanja van Crne Gore, nijesu predmet ove analize niti obaveza koje ima operator sa značajnom tržišnom snagom.</p> <p>-Prvi prijedlog Crnogorskog Telekoma za preformulacijom ove tačke nije prihvatljiv za Agenciju, jer po mišljenju Agencije svi trunk segmenti iznajmljenih linija na nivou veleprodaje koje pruža operator sa značajnom tržišnom snagom treba da budu tretirani na isti način, što ne bi bio slučaj prihvatanjem prijedloga CT kojim bi se na drugaciji način tretirali trunk segmenti iznajmljenih linija na nivou veleprodaje za iznajmljene linije koje idu van Crne Gore .</p> <p>Druga varijanta, koju predlaže CT, takođe, nije prihvatljiva za Agenciju jer suštinski znači isto što i prva varijanta, a kao što je i CT naveo u svom komentaru.</p>
--	--	--	---

Gori, a terminalni segment koji se na njega nastavlja može imati samo **krajnju tačku** u mreži unutar Crne Gore (u skladu sa analizom tog tržišta). U protivnom, to uopšte nije terminalni segment jer u sebi sadrži još mnogo trunk segmenata, kao što ni kablovska konekcija sa inostranim operatorima na granici nije krajnja tačka voda. U suprotnom, bukvalno svaka tačka u nekom kablju bi se mogla proglasiti krajnjom tačkom voda.

Dakle, definicija se mora ili promijeniti ili precizirati jer je u ovakvom obliku neodrživa uzevši u obzir sve konstatacije i definicije date u analizi ovog i analizi tržišta terminalnih segmenta voda.

Varijanta 1:

Brisanjem dijela „ili teritoriji različitih država“

Varijanta 2:

Dodavanjem teksta: „U situaciji kada se makar jedna terminalna tačka voda nalazi na teritoriji druge države, trunk segment u skladu sa

		<p>ovim rješenjem završava u posljednjem čvorištu prenosne mreže unutar teritorije Crne Gore. Za obezbjeđivanje dijela voda od završetka trunkskog segmenta na teritoriji Crne Gore do krajnje tačke voda u inostranstvu odgovoran je krajnji korisnik voda.“</p> <p>Predlažemo prvu varijantu, jer se obje u praksi svode na isto, tj. na obavezu da se pruži usluga trunkskog segmenta između čvorišta prenosne mreže u Crnoj Gori. Nastavak voda ka inostranstvu korisnik može da obezbjedi na više različitih tehničkih i komercijalnih načina, samostalno ili u saradnji sa operatorom pružaocem relevantne usluge. Osim navedenih suštinskih razloga, korekcija je nužna i iz formalnih razloga jer se ne može zahtjevati da operator putem referentne ponude nudi bilo kakvu vrstu garancije kvaliteta za vod čiji dio nije u njegovoj nadležnosti.</p>																						
2.	<p>Tržišni udio operatora izračunat je za 2008; 2009; i 2010. godinu i prikazan u sljedećoj tabeli i grafiku:</p> <table border="1" data-bbox="262 1230 926 1416"> <thead> <tr> <th></th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MNNE</td> <td>15</td> <td>25</td> <td>30</td> <td>9,49%</td> <td>14,12%</td> <td>15,87%</td> </tr> <tr> <td>M:Tel</td> <td>0</td> <td>3</td> <td>3</td> <td>0,00%</td> <td>1,69%</td> <td>1,59%</td> </tr> </tbody> </table>		2008	2009	2010	2008	2009	2010	MNNE	15	25	30	9,49%	14,12%	15,87%	M:Tel	0	3	3	0,00%	1,69%	1,59%	<p>Podaci prikazani u tabeli ne odgovaraju podacima koje je CT dostavio u Upitniku.</p> <p>Analizom brojeva prikazanih u tabeli dolazimo do zaključka da su prikazani brojevi jednaki zbiru broja maloprodajnih međumjesnih vodova i broja međunarodnih vodova. Stoga, zaključci donešeni na osnovu takvih</p>	<p>Crnogorski Telekom i pored više upućenih dopisa i urgencija kao i održanog sastanka u prostorijama Agencije nije dostavio podatke posebno za veleprodajni segment, tako da su za računanje tržišnog učešća korišćeni jedini dostupni podaci koji su dobijeni od Crnogorskog Telekoma.</p>
	2008	2009	2010	2008	2009	2010																		
MNNE	15	25	30	9,49%	14,12%	15,87%																		
M:Tel	0	3	3	0,00%	1,69%	1,59%																		

	RDC Telek om	0 143	34 115	34 122	0,00% 90,51 %	19,21 64,97 %	17,99 64,55 %	podataka ne mogu biti relevantni za analizu veleprodajnog tržišta																													
3.	Tržišni udio operatora izračunat je za 2008; 2009; i 2010. godinu i prikazan u sljedećoj tabeli i grafiku:				<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MNN ews</td> <td>8,17</td> <td>13,01</td> <td>21,75</td> <td>0,95 %</td> <td>1,28 %</td> <td>1,83 %</td> </tr> <tr> <td>M:Tel</td> <td>0,00</td> <td>159,0 0</td> <td>159,0 0</td> <td>0,00 %</td> <td>15,70 %</td> <td>13,37 %</td> </tr> <tr> <td>RDC Telek om</td> <td>0,00 849,7 1</td> <td>44,77 795,7 1</td> <td>44,77 963,5 6</td> <td>0,00 99,05 %</td> <td>4,42 78,59 %</td> <td>3,77 81,03 %</td> </tr> </tbody> </table>				2008	2009	2010	2008	2009	2010	MNN ews	8,17	13,01	21,75	0,95 %	1,28 %	1,83 %	M:Tel	0,00	159,0 0	159,0 0	0,00 %	15,70 %	13,37 %	RDC Telek om	0,00 849,7 1	44,77 795,7 1	44,77 963,5 6	0,00 99,05 %	4,42 78,59 %	3,77 81,03 %	Isto kao prethodni komentar	Isto kao prethodni komentar
	2008	2009	2010	2008	2009	2010																															
MNN ews	8,17	13,01	21,75	0,95 %	1,28 %	1,83 %																															
M:Tel	0,00	159,0 0	159,0 0	0,00 %	15,70 %	13,37 %																															
RDC Telek om	0,00 849,7 1	44,77 795,7 1	44,77 963,5 6	0,00 99,05 %	4,42 78,59 %	3,77 81,03 %																															
4.	3.2.2. Nadzor infrastrukture kod koje postoje velike prepreke infrastrukturne konkurencije				Obzirom da zaključak o tržišnom udjelu CT donešen u 3.2.1 nije tačan jer nije rađen na tržištu koje je predmet analize, kao što je ranije komentarisano, smatramo da bi dalja analiza u ovoj tački morala uključiti i ostala tri posmatrana operatora kako bi ista bila validna.			S obzirom da su tržišni udjeli Crnogorskog Telekoma i po broju trunk segmenata iznajmljenih linija i po kapacitetu trunk segmenata iznajmljenih linija veoma visoki (za razliku od MNNews-a, Mtel-a i RDC) nije bilo potrebno u ovoj tački uključivati ostale operatore obuhvaćene ovom analizom.																													
5.	3.2.3 Ekonomija širine				Obzirom da zaključak o tržišnom udjelu CT donešen u 3.2.1 nije tačan jer nije rađen na tržištu koje je predmet analize, kao što je ranije komentarisano, smatramo da bi dalja analiza u ovoj tački morala uključiti i ostala tri posmatrana operatora kako			S obzirom da su tržišni udjeli Crnogorskog Telekoma i po broju trunk segmenata iznajmljenih linija i po kapacitetu trunk segmenata iznajmljenih linija veoma visoki (za razliku od MNNews-a, Mtel-a i RDC) nije bilo potrebno u ovoj tački uključivati ostale operatore obuhvaćene																													

		bi ista bila validna.	ovom analizom.
6.	3.2.4. Ekonomija obima	Obzirom da zaključak o tržišnom udjelu CT donešen u 3.2.1 nije tačan jer nije rađen na tržištu koje je predmet analize, kao što je ranije komentarisano, smatramo da bi dalja analiza u ovoj tački morala uključiti i ostala tri posmatrana operatora kako bi ista bila validna.	S obzirom da su tržišni udjeli Crnogorskog Telekoma i po broju trunk segmenata iznajmljenih linija i po kapacitetu trunk segmenata iznajmljenih linija veoma visoki (za razliku od MNNews-a, Mtel-a i RDC) nije bilo potrebno u ovoj tački uključivati ostale operatore obuhvaćene ovom analizom.
7.	3.2.5. Stepen vertikalne integracije	Obzirom da zaključak o tržišnom udjelu CT donešen u 3.2.1 nije tačan jer nije rađen na tržištu koje je predmet analize, kao što je ranije komentarisano, smatramo da bi dalja analiza u ovoj tački morala uključiti i ostala tri posmatrana operatora kako bi ista bila validna.	S obzirom da su tržišni udjeli Crnogorskog Telekoma i po broju trunk segmenata iznajmljenih linija i po kapacitetu trunk segmenata iznajmljenih linija veoma visoki (za razliku od MNNews-a, Mtel-a i RDC) nije bilo potrebno u ovoj tački uključivati ostale operatore obuhvaćene ovom analizom.
8.	.. te stoga EKIP zaključuje da je Crnogorski Telekom AD Podgorica operator sa značajnom tržišnom snagom na tržišta trunk segmenata iznajmljenih linija- veleprodajni nivo i da rezultati analize po ostalim kriterijuma ne mogu uticati na već donijeti zaključak.	CT smatra da je analiza sprovedena na osnovu pogrešno interpretiranih podataka dostavljenih upitnikom, i kao takva ne može biti validna.	Agencija smatra da je Analiza validna.
9.	... a opredmećuje se u obliku referentne ponude trunk segmenta iznajmljenih linija na veleprodajnom nivou (u daljem tekstu Referentna ponuda).	CT predlaže da se, nakon obavljanja validne analize , dopuni postojeća ponuda terminalnog segmenta kako bi uključila i trunk segmente	Za Agenciju je prihvatljivo da se postojeća ponuda terminalnog segmenta dopuni na način da uključi i trunk segmente. S obzirom da je ova analiza validna,

			nema potrebe za ponovnim objavljivanjem Analize.
10	5.5. Obaveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva	<p>Treba imati u vidu da:</p> <p>1.CT smatra da da je nametanje troškovnog modela pretjerana mjera na ovom stepenu razvoja tržišta i da je definisanje cijena u skladu sa preporukom EC primjerena mjera koja je uobičajena za ovo tržište.</p> <p>2.CT predlaže da se obavi validna analize (prema ranije iznijetim komentarima)</p> <p>Ukoliko Agencija ne prihvati predlog da iskljuci ovu obavezu iz seta nametnutih mjera za ovo trziste u novom dokumentu analize trzista odredi rok za implementaciju ove obaveze .Ovo stoga sto u Metodologiji troskovnog racunovodstva Iracunovodstvenaog odvajanja, kao i Rejesenju izdatom od strane Agencije vezano za uvodjenje ove obaveze se navodi u poglavlju 2.1.1.1 Relevantna tržišta za obaveze računovodstvenog odvajanja i troškovnog</p>	<p>Metodologija se može primijeniti na nova tržišta, kako je spomenuto u dokumentu (u dijelu 2.1.1.1, shodno članu 48. ZEK-a), čime reguliše obavezu nadzora cijena i troškovnog računovodstva. Takođe, primjena metodologije na nova tržišta diskutovana je na predstavljanju konsultativnog dokumenta Savjetu Agencije (31.03.2011.) ina zajedničkom sastanku sa operatorima tokom konsultativnog procesa (10.05.2011. i 11.05.2011.).</p> <p>Ipak, sama Metodologija računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva se bazira na konceptima vodeće međunarodne prakse primjene alokacije troškova i odvajanja troškova i prihoda, pa time nije usko vezana za pojedino relevantno telekomunikaciono tržište.</p> <p>Nakon nametanja obaveze računovodstvenog odvajanja, Agencija posebnim regulatornim rješenjem propisati obavezu primjene metodologije na novim relevantnim tržištima, kojim će se propisati adekvatni rokovi za implementaciju ove nove obaveze.</p>

		<p><i>računovodstva</i> da se obaveza odvajanja računovodstvenih evidencija I troškovna orijentacija cijena odnose na 7(odnosno 6) trzista koja su bila obuhvacena prethodnom analizom I koja su taksativno navedena. Takodje, u prethodnim analizama trzista je definisano da ce rokovi biti propisani Metodologijom. Stoga ako Agencija ne prihvati predlog Crnogorskog Telekoma da se uradi nova analiza a za ovo trziste koja bi uzela u obzir validne podatke (sto ipak mislimo da se nece desiti)mora imati u vidu sljedece :da, u ovoj analizi stoji da je CT duzan da da pripremi i dostavi Agenciji odvojene računovodstvene evidencije, shodno usvojenoj Metodologiji vođenja odvojenih računovodstvenih evidencija i troškovnog računovodstva pa nije jasno koji su rokovi za uvodjenje ovih obaveza na analiziranom trzistu. Naglasavamo da je CT u fazi usaglasavanja dokumenata RD i DMA sa Agecnijom, gdje trziste koje je predmet analize nije uzeto u obzir pri razvoju i implementaciji modela, niti je Agencija u prvom draftu</p>	
--	--	---	--

		<p>dokumentata insistirala da se ukljuci. Ukoliko Agencija insistira da rokovi budu identicni onima iz Metodologije, to bi zahtjevalo prilagodjavanje i modela troskovnog racunovodstva, racunovodstvenog odvajanja i dokumentacije koja treba da bude odobrena do 31.12.2011. godine, a buduci da analize trzista jos nisu formalno završene jasno je da mora biti postavljen drugi rok ya implementaciju ove obaveze .U suprotnom, postoji rizik za blagovremeno dostavljanje RFI (30.04.2012) koji je u ovom slucaju prekratak da se odrade navedena prilagodjavanja. Ukoliko se insistira da se ovo trziste (i ostala koja su predmet novih analiza) ukljuci u model i dokumentaciju, realno je da se prvobitno postavljeni rokovi (koji su inace prekratki) pomjere. Vidjeti sledeci vezani komentar!</p>	
11	Prilikom provjeravanja ispunjavanja te obaveze EKIP može primijeniti metode troškovnog računovodstva koje su nezavisne od onih koje primjenjuje operator.	Buduci da Agencija propisuje metodologiju troskovnog racunovodstva ne vidimo razloga za ovo.	Agencija je u pomenutom tekstu citirala stav 4 člana 48.Zakona.
12	EKIP će u ovom dijelu odrediti obaveze za uslugu iznajmljenih linija i uslugu dijela iznajmljenih linija.	Slazemo se sa konstatacijom Agencije da “terminalni segment iznajmljenih	Agencija je već Metodologijom propisala vođenja odvojenih računovodstvenih evidencija za uslugu

	<p>Naime, terminalni segment iznajmljenih linija i trunk segment iznajmljenih linija su samo logične cjeline usluge koja se u praksi iznajmljuje odnosno usluge iznajmljene linije. U skladu s navedenim cijene za uslugu iznajmljene linije, odnosno dijela iznajmljene linije ne određuju se prema logičnim cjelinama, već za cijelu uslugu.</p>	<p>linija i trunk segment iznajmljenih linija su samo logične cjeline usluge koja se u praksi iznajmljuje odnosno usluge iznajmljene linije“ i samim tim razvoj troškovnog modela za ove usluge nije jednostavan, jer nije moguće adekvatno razdvojiti troškove. S toga se u zemljama u okruženju koriste druge mjere kontrole cijena (kao što je retail minus i slično). Vidjeti sledeći komentar!</p>	<p>terminalnih segmenata iznajmljenih linija, koja će biti proširena i na relevantne usluge koje su predmet ovog tržišta.</p>
13	<p>Agencija smatra da se do momenta realizacije obaveze troškovnog računovodstva od strane Crnogorskog Telekom, može rukovoditi drugim dijelom Preporuke EC od 25.03.2005 godine o pružanju iznajmljenih linija (COMMISSION RECOMMENDATION of 29 March 2005 on the provision of leased lines in the European Union – Part 2 – pricing aspects of wholesale leased lines part circuits) koja definiše maksimalne vrijednosti cijena iznajmljenih linija, a koje su date slijedećom tabelom.</p>	<p>CT smatra da je nametanje troškovnog modela pretjerana mjera na ovom stepenu razvoja tržišta i da je definisanje cijena u skladu sa preporukom EC primjerena mjera koja je uobičajena za ovo tržište.</p>	<p>Agencija ostaje pri stavu da cijene usluge veleprodajnih trunk segmenata iznajmljenih linija treba da budu troškovno orijentisane, a maksimalni nivo cijena u skladu sa Preporukom Evropske komisije je prelazno rješenje, kako je i navedeno u tekstu Analize.</p>